

Den carolinske vending

AV KJELL JUVETH JOHANSEN, OM

Dagens ritualer forteller en dramatisk historie. Men hvor kom de fra? De ble ferdigstilt av Hertug Carl av Södermanland den senere kong Carl XIII av Sverige i 1801. Men hva med ritualene fra før den tid? Ritualer fra før 1801 er av stor verdi for frimurerforskere. Ved å analysere gamle ritualer kan vi danne oss et bilde av hvordan og hvorfor ritualene har utviklet seg som de gjorde.

Hertug Carl av Södermanland

Historien bak dagens ritualer begynner på 1740-tallet i Stockholm. Ritualer fra den tiden har et annet fokus enn vi er vant med: Fokuset var å skremme recipienden for deretter å innlemme ham i logen. Det ble brukt varme, tordendrønn og trusler til dette formålet. Ritualene var heller ikke bundet sammen på en logisk måte, slik de er i dag.

På 1750-tallet finnes det flere grader, men det er først under ordensmester Carl

Friedrich Eckleff, at et helhetlig frimureri er i ferd med å utvikle seg. I 1756 stifter Eckleff en St. Andreasloge, og legger grunnlaget for det som skal bli det Det svenske system. Ritualene, som Eckleff får fra Frankrike, består først av 7 grader hvor de siste to gradene blir delt i to, og man ender opp med totalt 9 grader. Eckleffs frimureri består dermed av 3 Johannesgrader, 2 Andreasgrader og fire kapitelgrader.

I 1774 overtar hertug Carl av Södermanland som Ordensmester i Sverige. De neste 30 årene skal ritualene gjennomgå en dramatisk forandring. Hertugen er mest opptatt av å fjerne alt han mener er useriøst i ritualene: Fokuset på hevn, skremmer og trusler.

I et brev til en av sine frimurervenner skriver hertugen på slutten av 1700-tallet: «jeg har fattet den beslutning å omstøpe Ordenen og gjøre den til en skole for dyd, gudsfrykt og gode seder.» Hertugen er opptatt av at vi skal lære noe av ritualene. Han tenkte kanskje, der han satt i sitt studiekammer på Rosersberg slott på slutten av 1700-tallet, nippende til et glass canarisekt: «Lærer recipienden noe om seg selv ved at jeg skremmer ham?»

Dette var tanker og idéer som hertugen var opptatt av, og som skulle prege hele den rituelle utviklingsprosessen som skulle vare frem til begynnelsen av 1800-tallet.

Kjernen i hertug Carls frimureri er ikke lenger å la ritualene fokusere på det ytre, men på det indre i menneske; derfor peker legender, symboler og allegorier ikke lenger på eksterne forhold, men gestalter i steden prosesser som foregår i mennesket og fokuserer på de kreftene som finnes der.

I dette nummeret	
Den carolinske vending.....	1
Svensken som installerte UGLEs første stormester.....	2
Forskningslogen besøkte ICHF 2013.....	3
Svenskekongens sverd.....	4
Portrett av Ordførende Mester.....	4
180 år siden Niels Treschows død	4
Forskningssymposiet 2013	5
Frimurerkonsert på Forskningssymposiet	5
«I feel lucky»	6
Nordisk Forskningskalender.....	6
Dovreorgelet har kommet hjem!	7
Død murer.....	7
Foredrag fra FNTs møter i 2012 på DVD	8
Acta Masonica Scandinavica	8
Finsk frimurerloge etableres i Sverige	8
Møtet i Bergen 6. april 2013	8

Layout: Kristoffer Sandvén

Denne endringen må sies å være kvintessensen i Hertug Carls frimureri. Og fordi den er så viktig, så har jeg benevnt den «den carolinske vending» etter Hertug Carls dreining vekk fra et utadrettet og hevnbasert frimureri til et nådebasert og psykologisk inadrettet frimureri.

Men lyktes hertugen med sitt prosjekt? Har vi lært noe om oss selv? Er vi blitt bedre mennesker? En hver får svare for seg selv.

Svensken som installerte UGLEs første stormester

AV LEIF ENDRE GRUTLE, ABB

FOTO: VIKTOR NORDSTRÖM, SVENSKA FRIMURAREORDENS ARKIV & BIBLIOTEK

Forrige utgave av Verba Masonica inneholdt en beskrivelse av rivaliseringen mellom de to engelske storlogene Antients og Moderns på siste halvdel av 1700-tallet. Det ble fortalt at de to konkurrentene kom til enighet om å forenes da hertugene av henholdsvis Kent og Sussex – kjødelige brødre og stormestre for hver sin storloge – fremforhandlet Articles of Union høsten 1813. Avtalen var klar 25. november, og ble ratifisert av de to storlogene 1. desember. Videre ble det bestemt at minnedagen for evangelisten Johannes – 27. desember – var dagen da United Grand Lodge of England (UGLE) skulle opprettes. Underlig nok skulle en svensk frimurer få en betydelig rolle i unionshøytidelighetene, og bakgrunnen for dette er tema for denne artikkelen.

Hertugen av Kent, som var stormester for Antients, foreslo sin yngre bror, hertugen av Sussex og stormester for Moderns, som leder av den nye forente engelske storlogen. Formelt valg av stormester kunne ikke skje før den nye storlogen var etablert, og ble et viktig punkt på dagsorden 27. desember. Det ser imidlertid ut til at hertugen av Sussex har forutsatt at han kom til å bli valgt, og handlet i henhold til dette i ukene frem mot unionsdagen. Han tok blant annet kontakt med storlogene i Skottland og Irland, og inviterte dem til å sende representanter til møtet der en forent engelsk storloge skulle opprettes.

Utover den første engelske storlogen (Moderns) som oppsto i 1717, var (og er) Irlands og Skottlands storloger verdens eldste, stiftet i henholdsvis 1725 og 1736. Irene hadde hatt formell forbindelse med Antients siden 1770-årene, mens skottene hadde valgt å forholde seg til både Antients og Moderns. Deltagelse fra Irland og Skottland i forbindelse med den formelle sammenslåingen i England, ville dermed både gi legitimitet og sikre internasjonal anerkjennelse, så hertugens ønske om besøk fra søsterstorlogene er ikke vanskelig å forstå.

Den irske storlogen hadde imidlertid motforestillinger mot forhandlingsresultatet, og dessuten et internt skisma å stri med,

og avsto hertugens invitasjon til å medvirke ved unionshøytideligheten. Skottene ga på sin side helhjertet støtte til unionsplanene, men ville av prinsipp ikke ta aktiv del i andre storlogers interne prosesser. Altså mottok hertugen høflig avslag herfra også. Målt etter senioritet var da den franske storlogen den neste i rekken, men under de pågående Napoleonskrigene var selvsagt frimurerisk kontakt med Frankrike utelukket.

Imidlertid ble hertugen oppmerksom på at en representant for en annen, gammel storloge tilfeldigvis var tilgjengelig. Dette var den svenske greven Jacob Gustaf De la Gardie. Han hadde etter en kort militær karriere gått over i diplomatiet, og det var i den forbindelse han var i London. Han var på vei til Spania som svensk ambassadør, men da han ble i England fra slutten av november 1813 til juni året etter, hadde han trolig offisielle oppgaver å utføre i landet før han reiste videre. Blant annet antydes det at han deltok i prosesser som skulle føre til at Norge kom i union med Sverige i 1814.

Greven hadde blitt opptatt til frimurer som 21-åring i 1789, han ble tidlig R&K og engasjert i den svenske landslogen, og var blant de første til å bli utnevnt til ridder av Carl XIII's orden i 1811. Han var dessuten Delegert Mester i St. Johanneslogen Den Nordiska Första mens Carl XIII selv var Ordførende Mester i logen fra 1808. Etter kongens død i 1818 ledet han logens arbeid frem til sin egen død i 1842, riktig nok

med et kort avbrudd. På tross av ulikhetene mellom engelsk og svensk gradssystem, må likevel den prominente, svenske frimurere ha fremstått som en ideell «nødløsning» i hertugen av Sussex' øyne. Svenska Stora Landslogen ble etablert i 1760, og var dermed av respektabel alder, men svenskene hadde også hatt en formell relasjon til Moderns fra 1799. På forespørsel fra hertugen påtok De la Gardie seg å medvirke i en sentral rolle i forbindelse med seremoniene 27. desember 1813.

Høytidelighetene fant sted i den daværende Freemasons Hall, og omkring 800 brødre fra de to tidligere storlogene deltok. Frem mot denne dagen hadde representanter fra begge sider arbeidet med samkjøring av organisasjon og ritualer, men før møtet måtte imidlertid noen siste rituelle uenigheter avklares. De la Gardie forteller i sin dagbok at dette ble avgjort ved at de to engelske hertugene overlot til ham å velge de tekstene han mente var de beste. I plenumsalen kunne så greven kort tid etter kunngjøre at man nå hadde kommet frem til korrekte former for arbeidet, og erklære at unionen var et faktum.

Deretter ble hertugen av Sussex formelt valgt til stormester for United Grand Lodge of England, hvorpå De la Gardie igjen satte seg på stormestertronen, og med hertugen knelede foran seg installerte den svenske greven den engelske kongssønnen som stormester for den nyetablerte storlogen. Til slutt signerte De la Gardie dagens overenskomst sammen med hertugene, og han titulerte seg da som «G.M. of the Lodge of the North» Sett i lys av de store begivenhetene han nettopp hadde deltatt i er det kanskje ikke så underlig at han her smykket seg med en litt flottere tittel enn han egentlig var berettiget til.

Anbefalt lesning om unionen i 1813 og De la Gardies rolle:

- Belton, John: The English Masonic Union of 1813.
- Åkerrén, Bo: «London in December 1813: The Place and Time of a Momentous Encounter of English with Swedish Rites», i: Ars Quatuor Coronatorum vol. 115 (2002)

Forskningslogen besøkte ICHF 2013

AV LEIF ENDRE GRUTLE, ABB

FOTO: KRISTOFFER SANDVEN OG KATRIN VALENTINUSDOTTIR.

International Conference on the History of Freemasonry (ICHF) ble arrangert for første gang i Edinburgh i 2007, og deretter annet hvert år. Årets konferanse var dermed den fjerde i rekken, og var 24.–26. mai tilbake i den skotske hovedstaden.

Konferansen samler både profesjonelle historikere og amatørforskere, og formålet med ICHF er å vise noe av den omfattende forskningen som foregår, stimulere til videre arbeid, og styrke frimurerhistorie som eget fagfelt. Presentasjon av forskningsresultater og pågående prosjekter er derfor en sentral del av programmet.

Rundt 170 deltagere fra mer enn 20 nasjoner over hele verden kunne velge blant mer enn 50 foredrag og workshops, i tillegg til sosiale og kulturelle tilstelninger. Helge Bjørn Horrisland, DM i Niels Treschow og ICHF-veteran, bidro med foredrag, og i tillegg deltok OM Kjell Juveth Johansen, Del M Jørund O. Gustavsen, FBB Kristoffer Sandven og ABB Leif Endre Grutle fra FNTs embetsverk, samt en sjette nordmann Lars Holstad.

Etter tre intense dager kunne vi reise hjem med nye impulser og nyttige kontakter, som vil kunne berike arbeidet i vår egen forskningsloge. ICHF 2015 blir i Ontario, Canada.

Jørund O. Gustavsen og Helge Bjørn Horrisland utenfor Freemasons Hall.

Leder av arrangementskomiteen Robert Cooper, Leif Endre Grutle og Kjell Juveth Johansen.

Deputert Mester i FNT, Helge Bjørn Horrisland, holdt et foredrag kalt «Restitution of Masonic archives and libraries after World War II».

Svenskekongens sverd

AV LEIF ENDRE GRUTLE, ABB

I følge med de to hertugene og andre prominente engelske frimurere skred grev De la Gardie i høytidelig prosesjon inn i Freemasons Hall for å utføre sitt ærefulle oppdrag 27. desember 1813. Han var da neppe klar over at stormesterens sverd, som ble båret inn foran ham i prosesjonen, kan sies å være et annet svensk innslag i det engelske frimureriet.

Forklaringen på dette ligger imidlertid lenger tilbake i tid, og historien begynner med slaget ved Lützen i november 1632, da den svenske krigerkongen Gustav II Adolf mistet livet i kamp.

Ved den døde kongen fant man senere et vakkert sverd. Funnsted og siseleringer på klingens, gjorde at det lenge ble antatt at det var kongens eget våpen man hadde funnet.

Thomas Howard, åttende hertug av Norfolk trodde nok også dette da han hundre

år senere fikk tak i sverdet, men sannsynligvis har våpenet tilhørt en av kongens nærmeste menn.

Hertugen av Norfolk var stormester for storlogen i London i årene 1729–30, og han fikk da utsmykket det gamle kongesverdet med frimureriske symboler og utstyrt det med ny skjede, før det ble overlatt til storlogen. Helt siden den gang har dette frimureriske «Sword of State» vært et verdighetstegn for Englands Grand Master, og den dag i dag bæres det samme sverdet foran stormesteren når han trer inn i storlogen eller er på andre offisielle oppdrag.

Naturligvis måtte sverdet også være med da UGLE ble opprettet i 1813, men som nevnt er det ikke noe som tyder på at De la Gardie har innsett denne forbindelsen. Det har imidlertid andre gjort, og ved den svenske landslogens høytidsdag i 2003 mottok Svenska Frimurare Orden en kopi av sverdet som gave fra UGLE.

Portrett av Ordførende Mester

AV KRISTOFFER SANDVEN, FBB

Det har i mange år vært tradisjon i norske loger å få malt portretter av Ordførende Mester. Vår orden har en stor samling portretter av denne typen, noen av dem svært gamle. I Forskningslogen Niels Treschow har vi hittil ikke hatt noen slike portretter. Det er derfor med stor glede at Forskningslogen kan avduke portrettet av Kjell Juveth Johansen i forbindelse med FNTs 10. høytidsdag 7. september 2013.

Portrettet er malt av Odd Børre og ble ferdig like før høytidsdagen. Vi håper, med tiden, også å få portrettert de tidligere Ordførende Mestre i Forskningslogen.

Portrettet av FNTs ordførende mester vil få plass i Stamhuset i Oslo.

180 år siden Niels Treschows død

22. september 1833 inngikk broder Niels Treschow i det evige Østen. For å markere at det er 180 år siden Treschow nedla sitt jordiske verktøy, vil Forskningslogen Niels Treschow nedlegge en krans på Treschows grav på Krist kirkegård i Oslo. Etter minnestunden er det samling i Stamhuset hvor det blir servert kaffe og wienerbrød.

Forskningssymposiet 2013

AV KRISTOFFER SANDVEN, FBB

I oktober 2011 avholdt Forskningslogen sitt første forskningssymposium. Arrangementet strakk seg over to dager, og deltagerne fikk oppleve et spennende frimurerisk program. Spekteret var bredt, alt fra oppussingen av Armigeralsalen, via tyskernes fremferd overfor frimureriet under krigen og et ritualskuespill inspirert av 1700-tallets frimureri og slottsliv.

Forrige forskningssymposium ble svært godt mottatt. Hele symposiet fra 2011 foreligger filmet på DVD og tilgjengelig for interesserte brødre (se baksiden av dette nummer).

Har du satt av helgen 25.–27. oktober? Da avholder nemlig Forskningslogen igjen et symposium i Stamhuset. Symposiet inneholder en lang rekke korte foredrag om ulike frimureriske emner. Programmet er også denne gangen variert og spennende. Her er noen av foredragene du kan oppleve (listen er ikke komplett):

«**Frimurersymboler i Shakespeares verker**» ved Petter Amundsen. Amundsen har forsket mye på skjulte tegn og symboler i Shakespeares verker og har presentert mye av det i sine TV-dokumentarer. I dette foredraget ser han nærmere på de frimureriske symbolene hos «The Bard».

«**Leopardens første orgel**» av Kaare Stephensen. Saken er omtalt i Verba tidligere, men her får vi hele historien om orgelet som forsvant – og kom til rette igjen.

«**Frimureren som gravla Quisling**» av Leif Endre Grutle. Som leder av Nasjonal Samling og ministerpresident, var Vidkun Quisling medansvarlig for forfølgelsen av norsk frimureri under den tyske okkupasjonen 1940-45. Likevel var det presten og frimureren Asle Enger som forrettet da Quislings jordiske levninger ble begravet.

«**Brødre i Sønden**» av Jørund Gustavsen. Vår Del. Mester har i mange år hatt en stor interesse for polarhistorie. I foredra-

get presenteres de tre Antarktis-oppdagerne Scott, Shackleton og Wild og deres forhold til frimureriet.

«**Miranda**» av Harald Forodden. Den Sør-Amerikanske frihetsheltens reise i Norge 8. til 19. november 1787. Om reisen, mennesker han møtte og steder han så. Særlig om frimurere.

«**Frimurermusiker**» av Thor Skott Hansen. Presentasjon av en spørreundersøkelse – «Frimurermusiker, musikere og musikkaktivitet innen DNFO.»

«**Hærmesterarkivet i København**» av Michael Bøving. Broder Bøving leder oss igjennom den delen av arkivet i København som er av spesiell interesse for norske frimurerforskere.

«**Frimurere på Eidsvoll 1814**» av Magne Hopp. Hvem var frimurerne på Eidsvoll? Visste du at Niels Treschow skrev et utkast til en grunnlov?

«**Frimureri i Ibsen verker**» av Hans Erik Heier. Ibsens store versedramaer Kongsemnerne, Brand og Peer Gynt, finner vi diktning som berører de evige og store spørsmål. Hans Erik Heier foredrar over hvordan vi kan lese Ibsen med «frimurerøyne».

Som du skjønner så er forskningssymposiet 2013 noe du absolutt bør få med deg. I tillegg til de nevnte foredrag vil det bli mulighet til å gå på logemøte på fredagen før symposiet. Det vil også være høytids-taffel om kvelden på lørdag. Forsknings-symposiet er en flott anledning til å besøke vårt vakre Stamhus, høre spennende foredrag, og til å møte brødre med felles interesse for frimurerisk forskning.

Påmelding:
<http://www.frimurer.no/symposium2013>

Vel møtt!

Einar Steen-Nøkleberg

Frimurerkonsert på Forskningssymposiet

AV THOR SKOTT HANSEN, KANTOR

I forbindelse med Forskningssymposiet vil det bli holdt en matinékonsert i Stamhuset til Den Norske Frimurerorden i Oslo, lørdag 26. oktober, hvor programmet i hovedsak er Mozarts frimurermusikk. En konsert hvor pianisten og frimureren Einar Steen-Nøkleberg vil ha en fremtredende rolle.

Foruten Steen-Nøkleberg vil Frimurnes Sangforening Oslo med dirigent Knut Myhre delta. Dessuten deltar Frimurnes orkester med Bjørn Melleberg som dirigent. Det blir også anledning til å høre fra Mozarts klavertrioer hvor fiolinisten Hørleifur Valsson og cellisten Nikita Sirotenko medvirker.

Steen-Nøkleberg vil innlede konserten med en avdeling klavermusikk av Mozart samtidig som han vil fortelle om Mozart og sitt forhold til komponisten og hans musikk.

Frimurnes Sangforening vil fremføre sangene «Zerfliesset heut', geliebte Brüder» og «Ihr unsre neuen Leiter», med solister og klaver.

Orkesteret fremfører «Mauerische Trauermusik» og «Adagio i F» for to klarinetter og fagott. Det hele avsluttes med «Freimaurerkantate: Laut verkünde unsere Freude» for solister, kor og orkester.

«I feel lucky»

AV KJELL JUVETH JOHANSEN, OM

Forskningslogens digitalarkiv har ingen «I feel lucky»-knapp som Google. Flasketuten peker på gir dog den samme thriller-effekten. Denne gangen pekte tuten på: Joachim Brinck Lund.

Det skal finnes en frimurerpokal med følgende inskripsjon:

Br. Pastor

Joachim Brink Lund. (sic!)

Fra Brr. i Bergen

Pokalen skal være skjenket garnisonsprest i Christiania Joachim Brinck Lund (1815–1881) til minne om innvielsen av St. Johanneslogen Oscar t.d.s Bjerger i Bergen 29. juli 1875. Foten og stetten er slepet med hexagonalt tverrsnitt. Selve begerets ytterside er inndelt i ett bredt og fire smalere felter. Det brede felt bærer en inskripsjon som er gravert og etset i gotisk stil. De øvrige felter er vakkert dekorert med samtlige frimurersymboler og embedsprydelse.

Hvem var så Joachim Brinck Lund? Hans frimurerkarriere hadde gått i rakettfart. Han ble opptatt i Leoparden 2. mars 1857, og bare 7 måneder etter sin opptagelse ble han vikar for ABB. To år senere overtok han embedet. Senere ble han taler i Leoparden, et embede han hadde frem til sin død. Parallelt var han også taler i St. Andreaslogen Oscar t.d.f. Stjerne. De forfremmelser som dette krevet kom da også på løpende bånd. Fra I til X grad, som han for øvrig fikk i Gøteborg, brukte han 11 år.

Da spørsmålet om opprettelsen av en Johannesloge i Bergen ble et samtaleemne i 1875, var det naturlig at Brinck Lund meldte seg som en av grunnleggerne. Han hadde som ung teolog tilbragt 11 år i Bergen, og var dessuten gift med en bergenser. Som nummer 1 blant de 43 grunnleggerne tilfalt det Brinck å holde tale for broderskapet. Talen har befunnet seg i arkivet i Bergen, men ble borte under krigen – trolig stjålet av nazistene. I sin geistlige virksomhet sparte han seg heller ikke. I 1850–1860 årene gikk han kraftig til felts mot mormonerne, som den gang drev en ganske kraftig agitasjon i Christiania.

Han innfant seg på deres møter og bekjempet dem både i skrift og i tale. Han oppfordret alle kristne til å benytte ethvert levelig og kristelig middel til å adspredde deres forsamlinger: «Denne gudsbespottelsens, hedenskapets, liderlighetens og opprørsåndens skole».

I juli 1876 besøkte den norske Provincialmester, generaløyntant Hans Kirkgaard Fleischer (1803–1884) Bergen. Under en tilstelning, som Frimurerne arrangerte for ham, ble der overrakt ham en 34 cm. høy glasspokal med frimureriske emblemer og følgende inskripsjon:

Hst. O. Br. Generalmajor H.K. Fleischer

fra Brr. i Bergen.

den 29. Juli 1875.

Glasset skulle være til erindring om at det var br. Fleischer som hadde foretatt innvielsen av Bergenslogen året før, der altså Brinck Lund deltok. Etter Fleischers død i 1884 ble denne pokal forært til «Oscar t.d.s Bjerger» og var å finne i Logens museum like til utbruddet av siste verdenskrig.

Tidligere Ordførende Mester broder Johan Harbitz skriver et sted;

Vi har ikke general Fleischers glass. Alt som stod ute i den store monter i forværelse forsvant under krigen. Jeg kan godt huske dette glass. Det sto på øverste hylle midt fremfor glassdøren, synlig for alle.

Pokalenes kunstneriske utstyr synes å være det samme. Trolig var begge pokalene like, og det eneste som skilte dem var navnene på inskripsjonen.

Fleischers glass var altså tapt, men hva med Brinck Lunds glasspokal? Joachim Brinck Lunds pokal ble funnet i 1963 i tidligere SMP og Ordførende Mester i Landslogen rektor Birger Brinck Lunds etterlatenskaper, og ble skjenket til Den Norske Frimurerorden av hans etterlatte. Hvor er så pokalen i dag?

Minnetalen over Joachim Brinck Lund finnes i Forskningslogen Niels Treschows digitalarkiv.

Joachim Brinck Lund (1815–1881)

Nordisk Forskningskalender

Lør. 7. september: Treschow (I grad): Historisk foredrag om Niels Treschow (Jørund O. Gustavsen), høytidsloge/10 årsjubileum, Oslo

Lør. 14. september: Eckleff (X grad), Sentrale emner i X grad (Göran Lauréli), Linköping

Lør. 5. oktober: Eckleff (IV/V grad), Firetallet i Andreaslogen (Sten Svensson), valgloge, Skövde

25.–27. oktober: Treschow-symposium, Oslo

Lør. 2. november: Münter (III grad), Aarhus

Lør. 30. november: Eckleff (I grad), høytidsloge, Uppsala

Lør. 1. februar 2014: Münter (III grad), Odense

Lør. 5. april 2014: Münter (III grad), København

Lør. 26. april 2014: Treschow (I grad), Frimurerarkitektur (Harriet Sandvall), Bodø

Lør. 13. september 2014: Treschow, 1814 (Magne Hopp), Hamar

Lør. 8. november 2014: Treschow, Leopardens gamle protokoll (Kaare Stephensen), Oslo

Dovreorgelet har kommet hjem!

AV KAARE STEPHENSEN, TIDL OM

Som omtalt i et tidligere nummer av Verba Masonica, har det endelig lykkes meg å finne restene av Leopardens gamle orgel. Nå er det bragt trygt i havn i Stamhuset. Dermed har Leoparden fått tilbake et gammelt klenodium.

K.L.T. Bugge har som kjent en kort omtale av instrumentet i jubileumsboken fra 1907 (s 125). Der beretter han om Conrad Clauson (herren til Bærums Verk) som i 1784 kom hjem fra London medbringende ritualer for det som ble Royal Arch-logen «Den kongelige Hvelving Dovre» – og et lite orgel. Kvitteringen for orgelet finnes fortsatt – men i Moskva! – og det kostet 67£ 16 sh. Det vi vet om instrumentet i dag, er at det ble benyttet i logebygningen i Nedre Vollgate 1 («Tekniken»), og senere flyttet over i den nye logebygningen på Grev Wedels plass i 1839. Det ble reparert flere ganger (i 1816 og 1819), men hadde uttjent sin tid da det ble solgt i desember 1860. Det fortsatte så sitt liv på en skole, for deretter visstnok

å havne på museum. Derfra skulle det i 1970-årene kastes. Heldigvis ble det reddet fra containeren av Trond Kverno og Arne Westie-Olsen – den første organist, den annen kirketjener i Ullern Kirke – og begge våre brødre. Takket være velvillighet fra sogneprest Cay Ris (Leoparden), ble restene deretter oppbevart i et lite rom bak orgelet i Ullern Kirke. Herfra ble de så hentet «hjem» til Stamhuset av Thor Skott Hansen og undertegnede den 29. august 2013 – kl. 12!

Det som er igjen av instrumentet, er følgende: Belgen, som er på størrelse med en velvoksen lutt, pedal (eller manual?) til å dra belgen med, samt opphengslingen, 24 piper i tre (ingen tinnpiper er bevart, hvis det har vært noen), manualet (spillebrettet) med 41 tangenter, og endelig 11 løse tangenter.

Planen er nå at dette skal gjennomgås av br. Stein Johannes Kolnes, som er en autoritet på gamle orgler. Håpet er å få iden-

tifisert hva slags instrument dette har vært – og kanskje fra England skaffe til veie et bilde av et tilsvarende, som i dag er i god skikk.

Død murer

AV JØRUND O. GUSTAVSEN, DEL M

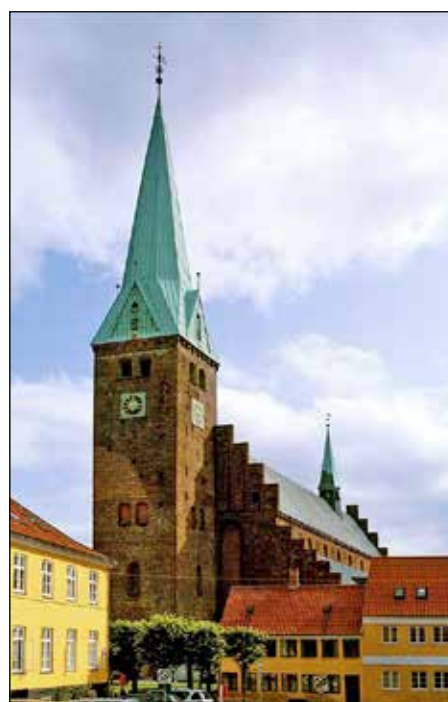
Mange norske frimurere har hatt gleden av å besøke St. Johanneslogen Kosmos, i Helsingør, hvilket på det varmeste anbefales. Han som har gitt sitt navn til forskningslogen ble også opptatt som frimurer i denne byen, dog i en tidligere loge. Det er imidlertid noe annet denne lille artikkelen skal handle om.

I likhet med vår første loge, heter domkirken i Helsingør St. Olai. Det er selvsagt den samme St. Olav kirken er oppkalt etter. Kirken er bygget i 1559, men dens opprinnelse går helt tilbake til 1200 tallet. Selve tårnet er fra 1897, da det opprinnelige blåste ned i en orkan i 1737. Kirken er meget vakker og har i dag status av å være domkirke i Helsingør stift.

Denne kirken inneholder en murerisk underfundighet. Man kan faktisk finne en død murer innmuret i kirketårnet. I før-

ste omgang vil man vel spørre seg om hva en murer har gjort for å fortjene en plass i selve veggen på kirketårnet, men det er nok ikke slik det er fatt. En død murer er nemlig ikke et håndverkerlik. Det dreier seg om et lite puss fra murenes side. Det kan dreie seg om en treplate opphengt i pipen, eller som i dette tilfellet, en tomflaske innmuret mellom mursteinene i kirkeveggen. Disse små triksene forårsaker gjerne en form for støy, som var vanskelig å identifisere. For noen tid siden, var det vel nærliggende å tenke på ånder og spøkelser.

Disse triksene var murenes hevn over byggherren som ikke sørget for skikkelige arbeidsforhold, eller kanskje ikke avholdt et tilstrekkelig fuktig kranselag. De kunne nok avstedkomme både frykt og irritasjon, men svekket aldri bygningen.

FORSKNINGSLOGEN
NIELS TRESCHOW

Postboks 506 Sentrum
 0105 Oslo
 Telefon: 22 47 95 00

sekr@treschow.dnfo.no
www.frimurer.no/forskningslogen

Hører du ikke noe fra oss?
 Send din e-postadresse til
 sekr@treschow.dnfo.no

Foredrag fra FNTs møter i 2012 på DVD

Alle foredrag som ble holdt i regi av Forskningslogen i 2012 er nå tilgjengelig på DVD. I tillegg får du bonusmateriale fra Forskningsmøtet i 2011.

Bestill ved å sende e-post til:
dvd@treschow.dnfo.no

Acta Masonica Scandinavica

Forskningslogens sekretariat har følgende utgaver av Acta Masonica Scandinavica tilgjengelig for salg: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 og 15. Pris per bok er: Kr. 250.- + porto.

Ta kontakt med sekretariatet på e-post for bestilling:
sekr@treschow.dnfo.no

Forskningslogen Niels Treschow ble innviet i Ordenens Stamhus i Oslo den 1. november 2003. Logen er underlagt Kunnskaps- og Opplæringsdirektoriet. Alle medlemmer av Den Norske Frimurerorden med III grad eller høyere kan bli korresponderende medlemmer av Forskningslogen. I tillegg har Forskningslogen 27 faste medlemmer, som utnevnes av Ordenens Stormester. En del av disse utgjør logens embedsverk.

Logens valgspråk er *Per scientiam ad certitudinem* (Gjennom kunnskap til visshet). Logens våpenskjold er basert på Niels Treschows frimurerskjold. En kopi av dette befinner seg museet i Den Norske Frimurerordens Stamhus.

Finsk frimurerloge etableres i Sverige

Svenska Frimurare Orden har etter en overenskomst med den finske storlogen (som ikke arbeider etter det svenske system) lenge hatt loger innen de svensk-talende områdene i Finland. Nå melder SFMO på sin nettside at man har åpnet for logeetablering motsatt vei også, altså at finnene får anledning til å etablere loger etter sitt system i Sverige:

Storlogen för F.&A.M. i Finland etablerar sig i Södertälje Lördagen den 14 september

2013 förrättas invigningen av logen Telge nr 169 på Igelsta gård.

Storlogen för F.&A.M. i Finland (Storlogen för Fria och Antagna Murare i Finland) etablerar sig med en egen reguljär loge i Sverige. Logen kommer att bedriva sin verksamhet på Igelsta gård i Södertälje (Östertälje).

For mer informasjon, se:
<http://www.frimurarorden.se/>

Møtet i Bergen 6. april 2013

Forskningslogens møte i Bergen ble godt besøkt – mange hadde møtt frem for å høre foredraget om Wilhelm Tornerhielm. Ulf Åsén fra Svenska Frimurare Ordens arkiv i Stockholm var foredragsholder og fortalte levende om Tornerhielms påvirkning på våre Johannesgrader.

I tillegg til brødrene på kolonnen deltok også flere av Ordenens høyeste embedsmenn. I møtet ble også Bergen frimurerforskningsgruppe stiftet. Bildet nedenfor viser br. Ulf Åsén i midten, sammen med FNTs embedsverk og andre representanter for DNFO.

